

VBDO

Jaarverslag 2006

Over dit verslag

De VBDO wil met haar activiteiten een bijdrage leveren aan het tot stand brengen van een duurzamere samenleving. De VBDO legt hierover in haar jaarverslag verantwoording af. Daarnaast wordt verslag gedaan over de financiële, sociale en milieuaspecten die samenhangen met de activiteiten van de VBDO. Als maatschappelijke organisatie loopt de VBDO hierin nationaal, maar ook internationaal voorop.

Dit jaarverslag van de VBDO beschrijft alle activiteiten van de VBDO in het jaar 2006. Een beschrijving van activiteiten van de (institutionele) leden van de VBDO, voor zover niet direct gerelateerd aan de VBDO, valt buiten de reikwijdte van dit verslag. Dit geldt ook voor activiteiten van de VBDO in voorgaande jaren.

De VBDO streeft naar een voortdurende verbetering van haar verslaglegging. Dit verslag is daar geen uitzondering op. Geprobeerd is meer inzicht te geven in de doelen die de VBDO zichzelf stelt en de mate waarin zij die heeft weten te realiseren.

Sinds haar oprichting, meer dan tien jaar geleden, publiceert de VBDO een jaarverslag met een externe accountantsverklaring. Dat geldt ook voor dit elfde VBDO-jaarverslag. Voor een kleine organisatie als de VBDO is dat bijzonder. Voor het verkrijgen van een externe accountantsverklaring worden zware eisen aan de inrichting van de financiële administratie gesteld. Dat biedt echter het bestuur en de leden de mogelijkheid optimaal toezicht uit te oefenen.

De VBDO hecht veel waarde aan het publiceren van corporate duurzaamheidsverslagen door beursgenoteerde ondernemingen. De VBDO wil zelf het goede voorbeeld geven: door middel van dit verslag geeft de vereniging inzicht in haar eigen duurzaamheidsprestaties. Zoveel mogelijk conform de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (www.globalreporting.org). Het GRI heeft in 2004 afzonderlijke richtlijnen voor kleine en middelgrote organisaties gepubliceerd onder de titel 'High 5'. Deze nieuwe richtlijnen zijn gebruikt om te bepalen welke indicatoren relevant zijn voor het beschrijven van de duurzaamheidsprestaties van de VBDO. Diverse GRI-indicatoren zijn niet van toepassing op de activiteiten van de VBDO of worden in een later stadium nog verder uitgewerkt.

Bij elkaar leveren deze doelstellingen wel een behoorlijk uitgebreid verslag op. Door de inrichting van het verslag hoopt het bestuur echter dat de leden er in kunnen vinden wat zij belangrijk vinden zonder dat het hele verslag gelezen moet worden.

14 maart 2007

Voor meer informatie over dit jaarverslag:

VBDO t.a.v. mevr. E. Verhagen, Communicatie
telefoon: 0345 532 653, e-mail: eefje.verhagen@vbdo.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord van de directie	4
Verslag van het bestuur	5
Hoofdstuk 1 - Vereniging	6
1.1 Idealen: Visie, missie, ambitie	6
1.2 Initiëren en opiniëren: Strategie	6
1.3 Een sterke basis: De organisatie	7
1.4 Om te koesteren: Leden	7
1.5 Voor onze leden: Activiteiten	8
1.6 De vereniging in 2007	8
Hoofdstuk 2 - Werk aan de winkel	9
2.1 Verduurzaming van de kapitaalmarkt: Speerpunten in 2006	9
2.2 De dialoog aangaan: Engagement	9
2.3 Van tijdelijke aard: Projecten	10
2.4 Alles willen weten: Onderzoek	11
2.5 Werk in 2007	12
Hoofdstuk 3 - Een belangrijke boodschap	13
3.1 De VBDO laat van zich horen: Aandacht in de media	13
3.2 Eigen recept: Communicatiemiddelen van de VBDO	14
3.3 Communicatie in 2007	14
Hoofdstuk 4 - De cijfers	15
4.1 Balans	15
4.2 Staat van baten en lasten	16
4.3 Kasstroomoverzicht	16
4.4 Grondslagen	18
4.5 Toelichting op financiële resultaten	19
4.6 Toelichting op de balans	20
4.7 Toelichting op staat van baten en lasten	23
4.8 Accountantsverklaring	25
4.9 Begroting 2007	27
Hoofdstuk 5 - Duurzame bedrijfsvoering	28
5.1 GRI-richtlijnen	28
5.2 Sociale prestaties	28
5.3 Milieuprestaties	29
5.4 Uitbesteed werk	33
5.5 Duurzaamheidsdoelstellingen	33
Bijlagen	
Institutionele leden	34
Engagement activiteiten	35
Achtergronden voor berekening milieubelasting	36

Voorwoord van de directie

Het vorige jaar was in vele opzichten een bijzonder jaar. Niet alleen vierde de VBDO haar tweede lustrum, maar ook werd een nieuwe strategie uitgestippeld en kondigden twee belangrijke oudgedienden hun vertrek aan. Oprichter Piet Sprengers verliet de VBDO per 1 oktober 2006 voor de ASN Bank, en Gerdien Dijkstra is inmiddels per 1 maart naar Pricewaterhouse Coopers vertrokken. We zijn hen dankbaar voor alle inspiratie, creativiteit en energie die ze de VBDO hebben geschonken, en zijn blij dat ze zich in een nieuwe omgeving voor duurzaamheid blijven inzetten. Gelukkig kon de VBDO ook twee nieuwe werknemers verwelkomen: Eefje Verhagen is na het organiseren van de lustrumactiviteiten verantwoordelijk geworden voor alle communicatie van de VBDO en ondergetekende is per 1 november Piet Sprengers opgevolgd als directeur.

Het is ook het jaar waarin werd gekozen voor een nieuwe huisstijl. Gebaseerd op het thema van het lustrum; 'Show your colour'. De nieuwe huisstijl is dan ook kleurrijk, verfrissend en toont een zelfverzekerde uitstraling. Precies zoals de VBDO. Niet alleen de huisstijl, maar ook het huis zelf ging op de schop. We zijn verhuisd naar een groter pand dat geheel in onze stijl ook kleurrijker en verfrissend is.

Na vele jaren waarin aandringen op transparantie het voornaamste aandachtspunt was van de VBDO, is de tijd nu gekomen om meer naar de inhoud van het duurzaamheidsbeleid te kijken. In 2006 en 2007 is gekozen voor het thema 'ketenbeheer'. Bedrijven kunnen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid niet afwentelen op anderen en moeten hun toeleveranciers doelen stellen, controleren en aanspreken op de behaalde resultaten op het gebied van duurzaamheid. Dit alles doen we niet vanuit een controlerende houding maar vooral om ze te helpen hun eigen duurzaamheidsbeleid op poten te zetten en te verbeteren. Overigens zullen we transparantie blijven benadrukken bij die bedrijven en financiële instellingen die hierin nog onvoldoende gevorderd zijn. In 2006 hebben we op basis van een eerste scan van de kwaliteit van ketenbeheer de eerste Ketenbeheer Award tijdens een bijeenkomst in de Beurs van Berlage uitgereikt aan Unilever.

In 2007 gaat de VBDO verder werken aan de professionalisering van onze organisatie. Een eerste stap is het aangeven van concrete doelstellingen voor dit jaar. De belangrijkste elementen daarvan zijn:

- Voortdurende aandacht voor ledenwerving. We zullen ons daarbij zowel richten op de particuliere markt als op de klein-institutionele markt om de bewustwording van het belang van duurzaam beleggen in Nederland te vergroten.
- Nadrukkelijker aanwezig zijn in het maatschappelijke debat. Door een grotere aanwezigheid in de verschillende media en een duidelijke mening over zaken als beloningen van bestuurders en hedgefondsen geven we invulling aan het opiniërende karakter van onze strategie.
- Verdere uitbouw van engagement met grote bedrijven. Hieronder valt niet alleen een steeds grotere aanwezigheid op aandeelhoudersvergaderingen, maar ook het voeren van een dialoog met alle grote AEX- en AMX-genoteerde bedrijven.
- Meer en intensievere communicatie met onze institutionele leden en betrokken bedrijven. De VBDO wil een platform bieden waarop de verschillende stakeholders hun mening omtrent duurzaam beleggen kunnen vormen en aanscherpen.
- Uitbouwen van het netwerk en de samenwerking met andere NGO's en belangenverenigingen. Duurzaamheid staat stevig op de agenda van overheid en bedrijven. Nu is het tijd om definities en doelstellingen van het beleid met elkaar af te stemmen.
- Opbouwen van een vrijwilligersnetwerk. De VBDO heeft beperkte middelen tot haar beschikking en de velden zijn rijp. Door een gekwalificeerde groep vrijwilligers te trainen en in te zetten kan onze actieradius drastisch verhoogd worden.

Giuseppe van der Helm, *directeur VBDO*

Culemborg, 14 maart 2007

Verslag van het bestuur

In het Jaarverslag 2005 memoreerde het bestuur dat de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) al meer dan 10 jaar actief is in de kapitaalmarkt en dat we het tweede lustrum enthousiast gevierd hebben met het evenement 'Show your colour!'

Wij konden toen nog niet bevroeden dat we in hetzelfde jaar afscheid zouden nemen van de oprichter en directeur van de organisatie, Piet Sprengers. Aan het eind van de lente liet Piet ons weten dat hij een functie elders ambieerde. Zijn dienstverband werd op zijn verzoek beëindigd per 1 oktober 2006. Wij danken Piet Sprengers voor zijn jarenlange inzet voor de VBDO. Via een externe procedure is een opvolger gezocht. Per 1 november trad Giuseppe van der Helm in de voetsporen van Piet. In verband met de afronding van lopende werkzaamheden tot 1 februari 2007 in een halftime dienstverband.

In juni verhuisde het kantoor van de organisatie van de Markt in Culemborg naar de Goilberdingerstraat.

Conform artikel 12.3 van de statuten leggen wij u hierbij het Jaarverslag 2006 voor van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling.

De jaarrekening is door de accountant van een goedkeurende verklaring voorzien. Deze verklaring treft u aan op pagina 25. Het jaar 2006 werd afgesloten met een negatief saldo van 38.872 euro. Het negatieve resultaat werd voornamelijk veroorzaakt door de wisseling bij de directie en de daarmee samenhangende stagnatie in de acquisitie van projecten. Het resultaat is in de jaarrekening ten laste gebracht van de algemene reserve. De omvang van de algemene reserve bedraagt, na verwerking van het jaarresultaat 2006, 87.451 euro.

In 2006 kwam het bestuur zesmaal bijeen. De Algemene Ledenvergadering vond plaats op 31 maart 2006.

Tot de vaste agendapunten van de bestuursvergaderingen behoorden het vaststellen van de begroting en de plannen voor het komende jaar, het vaststellen van de jaarrekening met jaarverslag over het voorgaande jaar. De financiële resultaten werden aan de hand van de begroting en de uitgevoerde activiteiten elk kwartaal beoordeeld. Eveneens werd de voortgang van belangrijke VBDO activiteiten besproken, waaronder de eerste uitreiking van de VBDO Ketenbeheer Award, het duurzaam stemadvies en intensivering van institutionele en particuliere ledenwerving. In de tweede helft van het jaar is veel aandacht uitgegaan naar werving, selectie en het inwerken van de nieuwe directeur.

De vergaderingen van het bestuur worden voorbereid door de directie in overleg met de voorzitter. De directeur is aanwezig bij bestuursvergaderingen om de voortgang te bespreken en terugkoppeling te ontvangen op plannen en voorstellen.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering is de herbenoeming van de voorzitter aan de orde. Mijn eerste termijn van 4 jaar loopt ten tijde van de vergadering af. Ik stel mij graag voor een tweede termijn beschikbaar. Het bestuur vraagt de vergadering in te stemmen met de herbenoeming van mevrouw Gemma Crijns als voorzitter van het bestuur.

Gemma Crijns (voorzitter)

Culemborg, 14 maart 2007

H1/ Vereniging

De VBDO is de enige vereniging van aandeelhouders en beleggers in Nederland die zich specifiek richt op duurzaamheid. In de statuten van de VBDO is het volgende doel opgenomen: 'het behartigen van de belangen van institutionele en particuliere beleggers die wensen bij te dragen aan duurzame ontwikkeling'. De VBDO vertaalt dit doel in de praktijk door als serieuze partij op te treden in het maatschappelijke debat over duurzaamheid. Omdat wij voornamelijk aandeelhouders vertegenwoordigen, voeren wij dit debat met beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers, zoals bijvoorbeeld de pensioenfondsen. Met inmiddels ruim 4000 particuliere en institutionele leden is de VBDO een vereniging met een duidelijke achterban en bestaansrecht.

1.1 Om te koesteren: Leden

Een vereniging kan niet zonder haar leden. Zo ook de VBDO. Zonder leden heeft een vereniging immers geen bestaansrecht. De VBDO maakt onderscheid tussen particuliere en institutionele leden.

Particuliere leden

In 2006 verwelkomde de VBDO heel wat nieuwe particuliere leden. Mede dankzij een uiterst succesvolle ledenwervingsactie in samenwerking met de ASN Bank, bedroeg het particuliere ledenbestand per eind 2006 4100 leden. Tijdens deze actie konden klanten van de ASN Bank voor één jaar gratis lid worden. Ongeveer 3100 mensen maakten gebruik van deze actie. Een groot deel van het totale particuliere ledenbestand is dus niet-betaald lid. Zij brengen geen geld binnen, maar zorgen wel voor een groter draagvlak en dus voor een 'hardere stem' in de dialoog met de kapitaalmarkt. Met vervolgacties hoopt de VBDO ongeveer de helft van deze gratis lidmaatschappen om te zetten in betaalde lidmaatschappen voor het jaar 2008. Dat komt neer op 1500 nieuwe leden.

Institutionele leden

Eind 2006 telde de VBDO achtentwintig institutionele leden en donateurs, tegen zevenentwintig in 2005. Voor een volledig overzicht van aangesloten instellingen zie bijlage 1. SNS Asset Management zei in 2006 haar lidmaatschap op. Daarentegen meldde BNG Capital Management (BMC) en ING Bank Duurzaam Beleggen zich aan als lid.

1.2 Initiëren en opiniëren: Strategie

In 2005 bepaalde de VBDO een nieuwe strategie. Met initiëren en opiniëren als kernbegrippen. Met deze strategie legt de VBDO zich toe op het initiëren en op gang brengen van nieuwe ontwikkelingen, onderwerpen en aandachtsgedebieden binnen de kapitaalmarkt. In het jaar 2006 lanceerden we bijvoorbeeld het relatief nieuwe onderwerp 'verantwoord ketenbeheer'.

Wanneer deze ontwikkelingen een eigen momentum hebben, is de directe inbreng en steun van de VBDO niet meer nodig. Dan is de ontwikkeling op gang en heeft de VBDO haar doel bereikt. Het is vervolgens aan de dienstverleners (en de markt) om het stokje over te nemen. De VBDO zoekt dan een nieuwe uitdaging.

De actiegerichte werkwijze van de VBDO brengt ook met zich mee dat we in het maatschappelijk debat onze stem laten horen om apert ongewenste ontwikkelingen te bekritisieren. De VBDO doet dat bij voorkeur samen met andere maatschappelijke organisaties. Uiteraard willen we ook met onze bijdragen aan de opinievorming de kapitaalmarkt verleiden om te kiezen voor duurzaamheid.

1.3 Een sterke basis: De organisatie

De VBDO vertegenwoordigt 4000 leden en wil stevige ambities realiseren. Dit doen we met een toegewijd bestuur en een deskundig team dat zich met het dagelijks reilen en zeilen van de vereniging bezig houdt.

Structuur

Het bestuur heeft voornamelijk een controlerende functie als het aankomt op de dagelijkse werkzaamheden. Dit bestuur wordt benoemd door de Algemene Ledenvergadering en telde in 2006 vijf leden.

Het VBDO bestuur					
Naam	Functie	Datum van benoeming	Einde termijn	Werkzaam als	Relevante nevenfuncties
mevr. drs. G. Crijns	voorzitter	26/03/2003	2007 (1e termijn)	Projectcoördinator MVO Platform, SOMO	Voorzitter MVO Platform
dhr. J.B. Keizer	penning-meester	27/03/2002	2010 (2e termijn)	Hoofd afd. financieel beleid FNV Bouw	Lid bestuur bedrijfs-pensioenfonds voor de bouwnijverheid
dhr. A.J. Bervoets	lid	30/03/2004	2008 (2e termijn)	Zelfstandig marketing adviseur	geen
dhr. B. Taverne	lid	30/03/2005	2009 (1e termijn)	Manager MVO Rabobank Nederland	Raad van Advies IVN-Consulentschap Provincie Utrecht Raad van Advies Natuur- en Milieufederatie Utrecht
dhr. L. Simons	lid	30/03/2006	2010 (1e termijn)	Adjunct directeur Utz Certified (voorheen Utz Kapeh)	geen

Bestuursleden kunnen éénmaal voor een periode van vier jaar worden herbenoemd.

- Bestuursfuncties zijn op vrijwillige basis; vergoedingen worden alleen gegeven op basis van gemaakte onkosten.
- Bestuursleden zijn onafhankelijk.
- Het bestuur stelt het rooster van optreden vast.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en aansturing van de medewerkers ligt in handen van de directeur, die aan het bestuur verantwoording aflegt. Op basis van de door de ledenvergadering vastgestelde visie, missie en strategie stelt het bestuur het jaarplan en de daaraan gekoppelde begroting vast. De begroting wordt ter kennisgeving voorgelegd aan de algemene ledenvergadering.

In 2006 heeft de oprichter van de VBDO, dhr. drs. P.P.M. Sprengers, na elf jaar afscheid genomen als directeur van de vereniging. Per 1 oktober 2006 is dhr. ir. G. M. van der Helm benoemd als directeur van de VBDO.

1.4 Om te koesteren: Leden

Een vereniging kan niet zonder haar leden. Zo ook de VBDO. Zonder leden heeft een vereniging immers geen bestaansrecht. De VBDO maakt onderscheid tussen particuliere en institutionele leden.

Particuliere leden

In 2006 verwelkomde de VBDO heel wat nieuwe particuliere leden. Mede dankzij een uiterst succesvolle ledenwervingsactie in samenwerking met de ASN Bank, bedroeg het particuliere ledenbestand per eind 2006 4100 leden. Tijdens deze actie konden klanten van de ASN Bank voor één jaar gratis lid worden. Ongeveer 3100 mensen maakten gebruik van deze actie. Een groot deel van het totale particuliere ledenbestand is dus niet-betaald lid. Zij brengen geen geld binnen, maar zorgen wel voor een groter draagvlak en dus voor een 'hardere

stem' in de dialoog met de kapitaalmarkt. Met vervolgacties hoopt de VBDO ongeveer de helft van deze gratis lidmaatschappen om te zetten in betaalde lidmaatschappen voor het jaar 2008. Dat komt neer op 1500 nieuwe leden.

Institutionele leden

Eind 2006 telde de VBDO achtentwintig institutionele leden en donateurs, tegen zevenentwintig in 2005. Voor een volledig overzicht van aangesloten instellingen zie onze website: www.vbdo.nl. SNS Asset Management zei in 2006 haar lidmaatschap op. Daarentegen meldden BNG Capital Management (BMC) en ING Bank Duurzaam Beleggen zich aan als lid.

1.5 Voor onze leden: Activiteiten

De VBDO organiseert voor haar leden jaarlijks twee specifieke activiteiten. Dat is de Algemene Ledenvergadering, die toegankelijk is voor alle leden. Voor de institutionele leden fungeert de VBDO daarnaast ook als Platform. Hiervoor worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd.

Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering (ALV) is de plek voor leden van de VBDO om vragen te stellen en invloed uit te oefenen binnen hun vereniging. Op 31 maart 2006 is de ledenvergadering gehouden. Vanwege het tienjarig bestaan van de VBDO had deze bijeenkomst een feestelijk tintje. Na de vaste agendapunten vertoonden we de documentaire 'A decent factory'. Deze film laat zien hoe verantwoord ketenbeheer in de praktijk werkt. In totaal bezochten achtentwintig leden de vergadering. Net zoveel als in 2005. We willen in de toekomst de ALV aantrekkelijker maken voor particuliere leden.

VBDO Platform

Het VBDO Platform is de ontmoetingsplaats voor institutionele leden en donateurs waar ze kennis en ervaring op het terrein van duurzaam beleggen uitwisselen. In 2006 werkten we aan een nieuwe invulling voor het Platform. Dit vanwege tegenvallende bezoekersaantallen in 2005. Het Platform kwam in het afgelopen jaar niet bijeen. In 2007 maken we een frisse start waarbij we rekening houden met de wensen van de institutionele leden. Deze kwamen naar voren bij een onderzoek met als onderwerp 'vernieuwing van het VBDO Platform'.

1.6 De vereniging in 2007

In 2007 willen we niet alleen meer particuliere en institutionele leden werven. We zullen de pijlen ook richten op actief ledenbehoud.

Ledenwerving

Om nog meer draagvlak en daadkracht te krijgen, wil de VBDO inzetten op ledenwerving. In eerste instantie op de werving van particuliere leden. Daarnaast wil de VBDO ook kleine institutionele leden gaan werven. De VBDO probeert vooral steun te vinden bij kleine beleggingsfondsen, goede doelen organisaties en in de religieuze sector. De VBDO heeft op dit punt de volgende doelen:

- Een groei van 1500 betalende particuliere leden.
- Eind 2007 heeft de VBDO er 25 kleine institutionele leden bij.

Ledenbehoud

Ledenbehoud krijgt een belangrijkere plek binnen de vereniging. Tot op heden hield de VBDO zich hiermee niet actief bezig. Tijdens de Algemene Ledenvergadering in 2006 uitten meerdere leden de wens dat de VBDO meer naar de leden gaat luisteren. In 2007 starten we met een onderzoek om erachter te komen waar leden behoefte aan hebben. De resultaten gaan we gebruiken bij de ledenwerving. Maar ook bij het ontwikkelen van extra activiteiten voor particuliere leden.

H2/ Werk aan de winkel

Er is genoeg werk aan de winkel. Dankzij een groeiende bewustwording rond duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen en omdat we zelf flink aan de weg timmerden, was 2006 weer een druk jaar. Hier volgt een overzicht van de werkzaamheden, projecten en onderzoeken in 2006. Maar belangrijker misschien nog wel: de geboekte resultaten.

2.1 Verduurzaming van de kapitaalmarkt: Speerpunten in 2006

Verantwoord Ketenbeheer was in 2006 nog een relatief nieuw onderwerp in de duurzaamheidswereld. De VBDO initieerde dit onderwerp voor het eerst tijdens de viering van haar tienjarig bestaan op 2 februari. Steeds meer bedrijven besteden werk uit, veelal naar lage lonen landen. De VBDO vindt dat bedrijven die claimen duurzaam te ondernemen dus ook moeten kijken naar hun toeleveranciers.

Naast de introductie van Verantwoord Ketenbeheer als nieuw speerpunt van de VBDO, werd veel aandacht besteed aan aandeelhoudersactivisme. Onder andere door het uitbreiden van het VBDO Duurzaam Stemadvies. Ook zochten we de publiciteit naar aanleiding van de eerste resolutie die tijdens een Nederlandse aandeelhoudersvergadering werd ingediend.

Ook in 2006 riep de VBDO pensioenfondsen op tot een duurzamer beleggingsbeleid. Bij de helft van de beursgenoteerde ondernemingen, die de VBDO volgt, is transparantie over duurzaamheid inmiddels vanzelfsprekend. De pensioenfondsen lopen hierin achter. Om deze grote institutionele beleggers aan te zetten tot meer duurzaamheid, gaf de VBDO ze veelvuldig aandacht. Deze lijn zetten we in de toekomst door.

2.2 De dialoog aangaan: Engagement

Eén van de belangrijkste activiteiten van de VBDO is engagement; ofwel het voeren van de dialoog met de spelers op de kapitaalmarkt. De VBDO richt zich hierbij voornamelijk op beursgenoteerde ondernemingen en grote institutionele beleggers.

Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders

Ieder jaar bezoekt de VBDO een groot aantal aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) om op die manier rechtstreeks de dialoog te voeren met beursgenoteerde ondernemingen. Het doel is om jaarlijks vijftig vergaderingen te bezoeken van bedrijven met een AEX of AMX notering aan Euronext. Het is praktisch onmogelijk om van alle beursgenoteerde ondernemingen in Nederland de vergadering te bezoeken. Daarom richt de VBDO zich op de grootste ondernemingen. Ook gaat de VBDO niet naar vergaderingen van ondernemingen met een geringe relevantie voor duurzame ontwikkeling (bijvoorbeeld vastgoedfondsen).

In 2006 zijn vierendertig Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders actief bezocht, tegen drieëndertig in 2005. Met actief bezoeken bedoelt de VBDO dat zij tijdens deze vergaderingen het woord voerde en kritische vragen stelde over het duurzaamheidsbeleid van de onderneming.

In bijlage 2 staat bij welke bedrijven we in 2006 vragen stelden op de aandeelhoudersvergaderingen.

Dialogoog met ondernemingen

Buiten de aandeelhoudersvergaderingen om voert de VBDO veelvuldig gesprekken met leden van de raden van bestuur en/of met verantwoordelijken voor het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen de onderneming. Onderwerp van gesprek is het maatschappelijk verantwoord ondernemen en de duurzaamheidsverslaglegging. Ook langs andere wegen (telefonisch, op bijeenkomsten of via e-mail) staat de VBDO regelmatig in contact met de groep beursgenoteerde ondernemingen die de VBDO in 2006 kritisch volgde. Het afgelopen jaar zijn dergelijke gesprekken gevoerd met een groot aantal bedrijven.

Net als in 2005 organiseerde de VBDO ook in 2006 weer een stakeholder-debat. Numico wilde graag met haar stakeholders (institutionele beleggers en ngo's) praten over haar duurzaamheidsverslaglegging. Het belangrijkste onderwerp van gesprek was de vraag op welke wijze Numico haar verslaglegging kon verbeteren.

Duurzaam Stemadvies

Een belangrijke 'tool' om meer gewicht in de schaal te leggen tijdens het bezoeken van een AVA is het Duurzaam Stemadvies dat de VBDO in 2005 ontwikkelde. In 2006 breidden we het stemadvies uit tot een advies voor de hele agenda. Het VBDO Duurzaam Stemadvies is gebaseerd op het VBDO stembeleid. Met dit beleid bepaalt de VBDO haar stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen. Daarbij kijken we uiteraard vooral naar de duurzame factor.

Het Duurzaam Stemadvies kende in 2006 nog een belangwekkende ontwikkeling. Voor het eerst konden leden de VBDO een volmacht geven zodat de VBDO ook namens hen kon stemmen op een tiental aandeelhoudersvergaderingen. Voor deze proef schreven ongeveer dertig leden zich in.

2.3 Van tijdelijke aard: Projecten

De VBDO werkt veel op projectbasis. Daaronder verstaan we activiteiten van tijdelijke aard met een duidelijk begin- en eindpunt.

Lustrumevenement 'Show your Colour'

'Show your Colour'. 'Laat zien waar je voor staat' was de boodschap bij de viering van het tienjarig bestaan van de VBDO. We organiseerden een inspirerend en actief lustrumevenement op 2 februari 2006 in de Sparrenhorst te Nunspeet. Tijdens deze feestelijke en druk bezochte bijeenkomst lanceerden we het onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Ketenbeheer als nieuw speerpunt van de VBDO voor de komende jaren. Met speeches, workshops en netwerkgelegenheid gaven we invulling aan het thema. De VBDO introduceerde ook de Maatschappelijk Verantwoord Ketenbeheer Benchmark. Een meetlat die internationaal opererende bedrijven aanzet om verantwoordelijkheid te nemen in hun hele keten. De koplopers mogen trots zijn. De VBDO zal de achterblijvers aanspreken op hun tekortkomingen. Aan deze Benchmark is een Award gekoppeld die is toegekend aan de best presterende onderneming. In 2006 was dat Unilever.

ABN AMRO, ASN Bank, DSM, Heineken, KPN, Nutreco, Philips en Unilever maakten het lustrumevenement mede mogelijk.

Duurzaam Geld Gids 2006

De Duurzaam Geld Gids wordt tweejaarlijks gepubliceerd in samenwerking met adviesbureau DHV (verantwoordelijk voor de uitvoering) en de Consumentenbond (samen met de VBDO verantwoordelijk voor de supervisie). Deze gids geeft een volledig overzicht van in Nederland beschikbare duurzame spaar- en beleggingsproducten en kwam dit jaar voor de vierde keer uit. De gids komt tot stand met financiële steun van het ministerie van VROM en is gratis te downloaden via de sites van de VBDO, de Consumentenbond en via www.duurzaam-beleggen.nl. Alle leden van de VBDO ontvingen in 2006 een gedrukt exemplaar.

Eurosif

VBDO maakt deel uit van het Eurosif-bestuur. Dit is al het geval sinds de oprichting van Eurosif in 2001. Daarbij was de VBDO nauw betrokken. Inmiddels is Eurosif uitgegroeid tot een effectieve, zij het nog kleine, Europese vertegenwoordiger van institutionele duurzame beleggers. Eurosif organiseert diverse bijeenkomsten en activiteiten met als doel het duurzaam beleggen in Europa verder te ontwikkelen.

Transparantie Meetlat

De Transparantie Meetlat was jarenlang de methode om ondernemingen aan te zetten tot meer transparantie over hun duurzame beleid. Ook in 2006 legde de VBDO de duurzaamheidsverslagen van beursgenoteerde ondernemingen langs de richtlijnen van het GRI. De uitkomsten gebruikten we uitsluitend als input voor het bezoeken van de aandeelhoudersvergaderingen.

2.4 Alles willen weten: Onderzoek

De VBDO doet veelvuldig onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van duurzaam ondernemen en duurzaam beleggen. Alle rapporten die in deze paragraaf worden genoemd, zijn te downloaden op de website van de VBDO.

Benchmark Ketenbeheer

In een globaliserende economie halen ondernemingen steeds meer grondstoffen en arbeidskracht uit ontwikkelingslanden. Die trend is inmiddels zo sterk dat de meeste grote bedrijven vijftig tot soms wel negentig procent van hun omzet via deze weg realiseren. Reden voor de VBDO om kritisch te kijken naar hoe beursgenoteerde ondernemingen omgaan met de duurzaamheid van hun toeleveranciers. Die leveranciers bepalen immers in steeds grotere mate hoe maatschappelijk verantwoord een onderneming is.

De Benchmark Ketenbeheer is een instrument, ontwikkeld door de VBDO, waarmee we meten in hoeverre bedrijven rapporteren over de duurzame factoren bij hun toeleveranciers. Een belangrijk onderdeel hierbij is de mate waarin selectie en controle van 'duurzame' toeleveranciers een plaats in het beleid van de onderneming heeft. In 2006 pasten we deze systematiek voor het eerst toe op openbare bronnen van 32 beursgenoteerde ondernemingen. Uitgesloten van het onderzoek waren de financiële-, ICT-, en uitzendsector. Deze sectoren hebben minder te maken met toeleveranciers.

Aan deze Benchmark is de Verantwoord Ketenbeheer Award gekoppeld die op 9 november 2006 in het hart van de financiële wereld, Beursplein 5 in Amsterdam, uitgereikt is aan Unilever. Voor de toekenning van de Award is een jury in het leven geroepen. Deze vierkoppige jury baseert haar keuze op de 'koplopers' uit de Benchmark en enkele aanvullende criteria, zoals vooruitgang of innovatieve ontwikkelingen op het gebied van ketenbeheer.

Quick scan energie

Uit onderzoek dat de VBDO in opdracht van SenterNovem uitvoerde, blijkt dat bedrijven beleggers weinig informatie geven over hun energieverbruik. De VBDO keek voor het onderzoek hoe 49 grote ondernemingen verslag doen over hun energieverbruik. Daarbij gaat het onder meer om verslaglegging over energiebesparing, groene stroom, vliegverkeer en autogebruik. Het onderzoek probeert aan beleggers meer houvast te geven om te bepalen welke ondernemingen per sector het best of slechts presteren op het gebied van energie. Aangezien maar 23 van de 49 onderzochte ondernemingen een recent duurzaamheidsverslag publiceerden, is dat laatste niet gemakkelijk. Om daar sterke uitspraken over te kunnen doen, zouden meer bedrijven een duurzaamheidsverslag moeten publiceren.

Duurzaam sparen en beleggen

Jaarlijks publiceert de VBDO het rapport 'Duurzaam Sparen en Beleggen in Nederland'. Triodos Bank is vaste sponsor van dit project. Ook in 2006 deden we dit onderzoek naar de marktontwikkelingen van duurzaam sparen en beleggen in Nederland. De VBDO signaleerde opnieuw een sterke groei. Het onderzochte jaar, 2005, is het achttiende opeenvolgende jaar dat duurzaam sparen en beleggen in marktaandeel wint. Duurzaam sparen groeide in dat jaar met 25 procent en kwam uit op 6,6 miljard euro. Duurzaam of ethisch beleggen had een groei van 30 procent naar 2,8 miljard euro. Respectievelijk komt dat neer op 3,2 en 2,5 procent van het totaal door particulieren in Nederland gespaarde en belegde vermogen.

Beloningen van bestuurders

De VBDO vindt het van groot belang dat duurzaamheid een plek binnen het beleid van beursgenoteerde ondernemingen veroverd. Een manier om te meten in hoeverre dat ook daadwerkelijk het geval is, is door te kijken naar de mate waarin de beloningen van topbestuurders zijn gekoppeld aan de duurzaamheidsprestaties van de onderneming. De VBDO startte in 2006 met een onderzoek naar deze koppeling en publiceerde hierover een rapport in februari 2007. Bij dit onderzoek werkte de VBDO samen met DHV en HayGroup. De ministeries van VROM en Economische Zaken financierden het onderzoek.

Pensioenfondsen

We deden twee quick scans bij pensioenfondsen. We keken naar het stemgedrag van grote institutionele beleggers, waaronder pensioenfondsen, op aandeelhoudersvergaderingen. Ook onderzochten we in hoeverre het onderwerp duurzaamheid in de jaarverslagen van pensioenfondsen aan bod komt. Voor dit laatste onderzoek analyseerden we 220 jaarverslagen (over het jaar 2004) van Nederlandse pensioenfondsen. Dat komt overeen met 95 procent van het totale volume aan beleggingen van Nederlandse pensioenfondsen. De conclusie was dat pensioenfondsen marginaal verslag doen van hun duurzame beleggingsinspanningen.

2.5 Werk in 2007

Belangrijke speerpunten voor onderzoeken en projecten van de VBDO in 2007 zijn:

- Pensioenfondsen, er komt een vervolg op de twee quick scans die in 2006 zijn uitgevoerd. Daarnaast zet de VBDO actief in op bewustwording van de pensioenfondsen ten aanzien van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hierbij zullen we ook de publieke opinie betrekken.
- Verantwoord Ketenbeheer, het onderzoek 'Benchmark Ketenbeheer' wordt voor de tweede maal uitgevoerd. In het najaar reiken we opnieuw de Verantwoord Ketenbeheer Award uit.
- Duurzaam Stemadvies, de VBDO breidt de pilot met het Duurzaam Stemadvies uit. We betrekken hierin ook een veldonderzoek van SOMO naar de praktijken van beursgenoteerde ondernemingen op het gebied van duurzaamheid.

H3/ Een belangrijke boodschap

Meer aandacht voor mens en milieu, juist in de harde kapitaalmarkt. Hart voor de natuur, voor de toekomst en voor al die mensen op deze aarde die een betere kwaliteit van leven verdienen. Dat is de belangrijke boodschap die de VBDO al jaren verkondigt. In 2006 was dat niet anders.

3.1 De VBDO laat van zich horen: Aandacht in de media

Als gevolg van een actiever persbeleid kwam de VBDO in 2006 veelvuldig in de media. Het bereiken van de (landelijke) media is voor de VBDO van groot belang. Het is een weerspiegeling van de maatschappelijke belangstelling voor de activiteiten en resultaten van de VBDO. De VBDO wint met aandacht in de media ook aan bekendheid bij bestaande en potentiële leden. Hier volgt een kort overzicht van door de VBDO gegenereerde publiciteit.

Verantwoord Ketenbeheer

Het nieuwe speerpunt van de VBDO sloeg aan bij de pers. Voorafgaand aan het lustrumevenement, waar de VBDO het thema lanceerde, besteedde Het Financieele Dagblad aandacht aan het tienjarig bestaan én aan verantwoord ketenbeheer. Ook na de uitreiking van de Verantwoord Ketenbeheer Award verschenen diverse krantenartikelen in de landelijke pers.

Vertrek directeur

De overstap van Piet Sprengers naar de ASN Bank was half juni een onderwerp in landelijke en regionale kranten. Een greep uit de koppen: 'Van Schillenboer tot bankier', in de Volkskrant. 'Gezicht duurzaamheid naar ASN Bank', in de Financiële Telegraaf. En het Algemeen Dagblad kopte: 'Pionier naar ASN Bank'.

Aandeelhoudersactivisme

Voor het eerst werd in 2006 tijdens een Nederlandse aandeelhoudersvergadering een resolutie ingediend. Shell werd met deze resolutie verzocht om beter te communiceren met haar stakeholders. De VBDO steunde deze resolutie en mocht vervolgens veelvuldig in de Nederlandse dagbladen haar mening verkondigen.

3.2 Eigen recept: Communicatiemiddelen van de VBDO

Om met haar leden te communiceren en een duidelijk beeld naar buiten te geven, beheert de VBDO ook een aantal eigen media. Ook onze vernieuwde huisstijl draagt bij aan een herkenbaar beeld van de VBDO.

Huisstijl

Omdat de jarenlang gehanteerde huisstijl niet meer paste bij de huidige strategie van de VBDO, is ervoor gekozen om de huisstijl in 2006 te vernieuwen. Een frissere en jongere uitstraling past beter bij het initiërende en opiniërende karakter van de VBDO. Gekozen is voor een kleurrijk logo opgebouwd uit pauwenogen en een kenmerkend detail uit de staart van deze vogel. De pauwenogen symboliseren de blik naar buiten van de VBDO als aangever en opiniemaker op het gebied van duurzaam beleggen. De kleurrijke staart staat symbool voor het bekennen van kleur. Immers de VBDO vindt dat de volledige kapitaalmarkt moet laten zien waar zij voor staat als het op duurzaamheid aankomt.

Vanzelfsprekend zijn alle huisstijldragers zoals briefpapier, visitekaartjes en enveloppen aangepast aan de nieuwe huisstijl.

VBDO bericht

Het huisorgaan van de VBDO, het VBDO bericht, heeft het afgelopen jaar ook een kleine restyling ondergaan. Het fullcolour concept dat we in 2005 presenteerden, is verder doorgevoerd en aangescherpt. Door de toevoeging van een omslag heeft het blad een magazine-uitstraling gekregen. Aan de inhoud is niet veel gesleuteld het afgelopen jaar. Wel probeerden we voorzichtig om de artikelen interessanter te maken voor de particuliere leden van de VBDO. Een lijn die we in 2007 doorzetten.

Website

Eind 2006 startten we met het ombouwen van de website om deze aan te laten sluiten op de nieuwe huisstijl. Daarnaast was er ook de wens om de website toegankelijker te maken voor particulieren. We zullen op de nieuwe site de informatie overzichtelijker presenteren en de navigatie vereenvoudigen. De nieuwe website is in 2007 klaar voor gebruik.

Digitale nieuwsbrief

Aan de digitale nieuwsbrief besteedden we in 2006 minder aandacht. Vanwege toenemende drukte en andere communicatieve bezigheden verscheen deze niet zes- maar viermaal in het afgelopen jaar. Wel steeg het aantal gegadigden voor de nieuwsbrief van ruim 2000 gestegen naar ongeveer 4000. Voor 2007 staat een normale of zelfs verhoogde verspreiding van de nieuwsbrief op de planning. De digitale nieuwsbrief is aanvullend op het VBDO bericht.

De institutionele leden van de VBDO ontvangen een Engelstalige digitale nieuwsbrief. Deze bevat informatie over de inhoud van de dialogen die de VBDO voerde met de beursgenoteerde ondernemingen. Deze zijn opgenomen in het zogeheten logboek engagement. Dit logboek actualiseren we elk kwartaal.

3.3 Communicatie in 2007

De communicatiedoelstelling voor 2007 is om meer 'opinie' te genereren. Nog meer dan voorgaande jaren gaan we inzetten op free publicity (het genereren van persaandacht) en het 'aangeven' van onderwerpen aan de media. Om dit te bereiken wil de VBDO vaker van zich laten horen naar aanleiding van de actualiteit. Dat gaan we doen door bijvoorbeeld ingezonden brieven of zelfgeschreven opiniestukken aan te bieden bij kranten.

Ook in onze eigen media krijgt 'opinie' een grotere plaats. Het VBDO-bericht krijgt elke editie een hoofdonderwerp waarover de VBDO haar mening ventileert. De opiniestukken worden aangevuld met interviews en achtergrondinformatie. De VBDO gaat ook bekijken of het mogelijk is om een internetdiscussie op gang te zetten via de website. Leden en andere belangstellenden kunnen hier dan hun mening geven.

H4/ De cijfers

4.1 Balans per 31 december 2006

	31/12/06 €	31/12/05 €
ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventaris en apparatuur	5.380	5.613
Financiële vaste activa		
Effecten	7.384	6.206
Vlottende activa		
Vorderingen		
- Debiteuren	9.500	2.500
- Waarborgsom	1.090	-
- Belastingen en sociale premies	23	23
- Vooruitbetaalde kosten en overlopende activa	<u>27.503</u>	<u>82.547</u>
Totaal vorderingen	38.116	85.070
Liquide middelen	<u>119.712</u>	<u>150.982</u>
Totaal vlottende activa	<u>157.828</u>	<u>236.052</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>170.592</u>	<u>247.871</u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	87.451	126.323
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	11.604	17.960
Belastingen en sociale premies	2.509	8.543
Vooruit ontvangen bedragen	36.870	60.178
Nog te betalen kosten	<u>32.158</u>	<u>34.867</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>83.141</u>	<u>121.548</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>170.592</u>	<u>247.871</u>

4.2 Staat van baten en lasten

	Werkelijk 2006 €	Begroot 2006 €	Werkelijk 2005 €
BATEN			
Contributies	120.623	94.750	103.825
Donaties	22.000	37.198	36.400
Activiteiten	223.695	155.000	178.879
Financiële baten en lasten	<u>3.597</u>	<u>4.000</u>	<u>6.258</u>
TOTAAL Baten	<u>369.915</u>	<u>290.948</u>	<u>325.362</u>
LASTEN			
Personeel	143.567	144.166	147.665
Reis- en verblijf	6.801	4.500	3.754
Communicatie	38.119	52.500	26.654
Documentatie	1.092	1.500	1.422
Huisvesting	15.579	14.750	10.105
Algemeen	44.520	34.100	28.168
Afschrijvingen	3.725	4.000	3.570
Activiteiten	<u>155.384</u>	<u>35.000</u>	<u>70.853</u>
TOTAAL Lasten	<u>408.787</u>	<u>290.516</u>	<u>292.191</u>
Resultaat	<u><u>-38.872</u></u>	<u><u>432</u></u>	<u><u>33.171</u></u>

4.3 Kasstroomoverzicht

	31/12/06	31/12/05
	€	€
Liquide middelen begin boekjaar	150.982	105.094
Liquide middelen einde boekjaar	<u>119.712</u>	<u>150.982</u>
Toename liquide middelen	<u>-31.270</u>	<u>45.888</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten:</i>		
Resultaat	-38.872	33.171
Afschrijvingen	<u>3.725</u>	<u>3.570</u>
	-35.147	36.741
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Toename c.q. afname vorderingen	46.954	-46.422
Toename c.q. afname schulden	<u>38.407</u>	<u>59.186</u>
	<u>8.547</u>	<u>12.764</u>
	-26.600	49.505
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten:</i>		
Investeringen in materiële vaste activa	3.492	1.337
Investeringen in financiële vaste activa	<u>1.178</u>	<u>2.280</u>
	<u>- 4.670</u>	<u>-3.617</u>
Toename	<u>-31.270</u>	<u>45.888</u>

4.4 Grondslagen van waardering en bepaling resultaat

De jaarrekening is opgesteld conform de richtlijn 'Organisaties zonder winststreven' (RJ640).

Grondslagen van waardering

Materiele vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschaffingsprijs. Het gehanteerde afschrijvingspercentage bedraagt 20% voor inventaris, automatiseringsapparatuur wordt afgeschreven in 3 jaar, derhalve met 33 1/3 %. Alle inventaris en apparatuur wordt afgeschreven tot nihil.

Financiële activa

Effecten zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op balansdatum.

Overige activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde; waardering van vorderingen geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Grondslagen van resultaatbepaling

Projecten

Projectlasten en projectsubsidies worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Projectsubsidies worden verantwoord naar rato van de voortgang van het project. Hierbij wordt rekening gehouden met reeds ontvangen voorschotten. Onder de projectlasten worden alleen de directe projectkosten verantwoord.

Bepaling resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslag.

4.5 Toelichting op financiële resultaten

Baten:

- Het is niet altijd helder wanneer een bijdrage van een lid een donatie is en wanneer dit een contributie is. Officieel dienen leden zelf te beleggen. Met ingang van 2007 zijn de regels aangescherpt en wordt bij het lidmaatschap aangegeven of het om een volledig lidmaatschap of om een steunlidmaatschap gaat. Om die reden zijn de bijdragen voor 2006 opnieuw ingedeeld. Voor het totaal van leden en donateurs maakt dat geen verschil: dit is nagenoeg gelijk aan het totaal in 2005.
- Bijdragen projecten: het verschil met de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door de hoge baten van de lustrumactiviteiten. Hetzelfde geldt voor het verschil met 2005. Overigens zijn de hoge baten volledig gecompenseerd door additionele uitgaven voor de lustrumactiviteiten.

Lasten:

- Door het ontbreken van een winstuitkering in 2006 zijn de personeelslasten wat lager.
- Er is in 2006 een start gemaakt met een versterkte ledenwerving. Hiertoe is het VBDO bericht uitgebreid en zijn de nummers dikker geworden. Ook is gekozen voor een welkomstgeschenk voor nieuwe leden. Dit heeft geleid tot hogere kosten van Communicatie.
- In 2006 is de VBDO verhuisd naar een nieuw kantoor. Door verhuis- en herinrichtingskosten is de post Huisvesting gestegen.
- De kantoorkosten zijn verhoogd door het succes van de ledenwervingscampagne via ASN. Hierdoor hebben zich meer dan 3000 nieuwe leden aangemeld. De mailings en portokosten van de Duurzaam Geld Gids zorgden voor een forse overschrijding van de kantoorkosten.
- Het verschil tussen de projectkosten in 2006 en 2005 is te verklaren door de hoge kosten van het lustrum, die overigens gecompenseerd werden door even hoge extra baten. Op de website is een overzicht van de inkomsten per project te vinden.

Verskil tussen werkelijk en begroot 2006

- De baten tonen een verschil met de begroting van € 79.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door een verschil van € 68.695 in de baten van de activiteiten. Deze afwijking wordt vooral verklaard door de lustrumactiviteiten, die als geheel bij 2006 geboekt zijn. Dit betekent dat er een correctie is doorgevoerd in de resultaten van 2005. Inhoudelijk ging een project met het NCDO, dat begroot was op €65.000, niet door vanwege een beleidsverandering bij deze organisatie. Dit werd gecompenseerd door een aantal nieuwe projecten die niet begroot waren. Te noemen valt 'Duurzaam sparen en beleggen', 'Duurzaam stemmen', 'Duurzaamheidsdebatten', 'Biodiversiteit', etc.
- De lasten zijn € 118.000 hoger dan begroot. Naast hogere kantoorlasten (€ 10.000), veroorzaakt door de verhuizing naar een nieuw kantoor en het succes van de ledenwervingsactie, wordt dit verschil vooral verklaard door veel hogere (€ 120.000) projectlasten. Een groot deel hiervan, € 75.000, wordt net als bij de baten door de lustrumactiviteiten veroorzaakt. Daarnaast zijn de kosten voor een aantal projecten te rooskleurig ingeschat. Overigens vertoont het totaal van de projecten die de VBDO heeft gedaan in 2006 een positief resultaat van € 68.311 versus een begroot resultaat van € 120.000.

4.6 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa	Inventaris €	Apparatuur €	Totaal €
<i>Stand per aanvang boekjaar</i>			
Aanschafwaarde	7.991	11.090	19.081
Cumulatieve afschrijving	<u>- 6.539</u>	<u>- 6.929</u>	<u>- 13.468</u>
Boekwaarde aanvang boekjaar	<u><u>1.452</u></u>	<u><u>4.161</u></u>	<u><u>5.613</u></u>
<i>Mutaties in het jaar</i>			
Investeringen	2.843	649	3.492
Afschrijvingen	<u>- 1.133</u>	<u>- 2.592</u>	<u>- 3.725</u>
Totaal mutaties in het jaar	<u><u>1.710</u></u>	<u><u>-1.943</u></u>	<u><u>-233</u></u>
<i>Stand per ultimo boekjaar</i>			
Aanschafwaarde	10.834	11.739	22.573
Cumulatieve afschrijving	<u>- 7.672</u>	<u>- 9.521</u>	<u>- 17.193</u>
Boekwaarde ultimo boekjaar	<u><u>3.162</u></u>	<u><u>2.218</u></u>	<u><u>5.380</u></u>
	31/12/2006		31/12/2005
	€		€
Financiële activa			
Effecten			
- Effectenrekening Rabobank	7.130		5.959
- Meerwaarde Beleggingsfonds	84		84
- ASN Mixfonds	<u>170</u>		<u>163</u>
	<u><u>7.384</u></u>		<u><u>6.206</u></u>

4.6 Toelichting op de balans

	31/12/2006	31/12/2005
	€	€
Vlottende activa		
<i>Debiteuren</i>		
Uitstaande vorderingen	9.500	2.500
Af: voorziening oninbaar	-	-
	<u>9.500</u>	<u>2.500</u>
<i>Waarborgsom</i>		
Inzake huur Goilberdingenstraat 14a	<u>1.090</u>	<u>0</u>
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Dividendbelasting	<u>23</u>	<u>23</u>
<i>Vooruitbetaalde kosten en overlopende activa</i>		
- Contributies	-	179
- Duurzaamheidsverslagen	-	23.817
- VROM inzake verduurzaming	20.908	-
- VROM inzake Commodities / Engagement	-	10.000
- VROM inzake Quick scan biodiversiteitsimpact	-	18.401
- VROM inzake Business and biodiversity	-	4.956
- Benchmark ketenbeheer (NCDO)	1.000	-
- SRI PGGM cofinanciering	-	2.380
- Universiteit Maastricht	1.000	-
- Nog te ontvangen interest	2.223	3.893
- Benchmark biodiversity	-	15.186
- Ziekteverzuimverzekering	964	1.941
- Overige verzekeringen	-	962
- Overige vooruit betaalde kosten	<u>1.408</u>	<u>832</u>
	<u>27.503</u>	<u>82.547</u>
Liquide middelen		
Postbank betaalrekening	59.782	38.655
Rabobank betaalrekening	751	10.154
Rabobank effectenrekening	461	348
ASN bank	53.944	100.075
ASN ideaalsparen	<u>4.774</u>	<u>1.750</u>
	<u>119.712</u>	<u>150.982</u>
Alle middelen zijn direct opeisbaar.		

4.6 Toelichting op de balans

	31/12/2006	31/12/2005
	€	€
Eigen Vermogen		
Stand per 1 januari	126.323	93.152
Resultaat boekjaar	<u>-38.872</u>	<u>33.171</u>
Stand per 31 december	<u>87.451</u>	<u>126.323</u>
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
<i>Crediteuren</i>		
	<u>11.604</u>	<u>17.960</u>
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Loonbelasting en sociale verzekeringen	<u>2.509</u>	<u>8.543</u>
<i>Vooruit ontvangen bedragen</i>		
Contributies en donaties	-	9.761
Projectbaten	<u>36.870</u>	<u>50.417</u>
	<u>36.870</u>	<u>60.178</u>
<i>Nog te betalen kosten</i>		
Reservering vakantiegeld, verlofdagen en 13e maand	4.734	16.192
Accountant jaarcontrole	5.400	3.500
Administratiekosten	2.401	2.400
Directe projectkosten	15.719	9.002
Overig	<u>3.904</u>	<u>3.773</u>
	<u>32.158</u>	<u>34.867</u>

4.7 Toelichting op staat van baten en lasten

	Werkelijk 2006	Begroot 2006	Werkelijk 2005
		€	€
BATEN			
Contributies			
Particulieren	23.145	25.000	20.927
Institutionele beleggers	<u>97.478</u>	<u>69.750</u>	<u>82.898</u>
	<u><u>120.623</u></u>	<u><u>94.750</u></u>	<u><u>103.825</u></u>
Een deel van de begrote contributies institutionele beleggers is gerealiseerd en verantwoord onder de donaties.			
Donaties			
Institutionele beleggers	<u><u>22.000</u></u>	<u><u>37.198</u></u>	<u><u>36.400</u></u>
Activiteiten			
Beloning bestuurders	35.399	-	-
Duurzaam sparen en beleggen	11.860	-	11.860
Duurzaamheidsverslagen	7.237	-	11.930
Duurzaam stemmen	17.850	-	10.550
Lustrum	76.607	-	16.893
VROM engagement	-	-	11.400
Eurosif	8.010	-	-
Duurzaamheidsdebatten	7.020	-	-
Benchmark biodiversity	201	-	15.186
SRI	-	-	2.380
Business and biodiversity	10.110	-	11.943
De Duurzaam Geld Gids	5.714	-	-
Sustainable production of commodities	1.017	-	50.000
Quick scan biodiversiteitsimpact	7.900	-	21.257
Benchmark ketenbeheer	30.850	-	-
Diverse projecten (gri)	<u>3.920</u>	-	<u>15.480</u>
	<u><u>223.695</u></u>	<u><u>155.000</u></u>	<u><u>178.879</u></u>
LASTEN			
Personeel			
Winstuitkering	-	-	9.580
Salarissen	110.450	-	109.720
Sociale lasten	17.685	-	19.221
Pensioenen	6.857	-	6.492
Overige personeelskosten	<u>8.575</u>	-	<u>2.652</u>
	<u><u>143.567</u></u>	<u><u>144.166</u></u>	<u><u>147.665</u></u>
Er wordt geen bezoldiging verstrekt aan bestuurders.			

4.7 Toelichting op staat van baten en lasten

	Werkelijk 2006 €	Begroot 2006 €	Werkelijk 2005 €
Reis- en verblijf	<u>6.801</u>	<u>4.500</u>	<u>3.754</u>
Communicatie			
VBDO bericht	23.169	-	17.976
Overige communicatie	<u>14.950</u>	<u>-</u>	<u>8.678</u>
	<u>38.119</u>	<u>52.500</u>	<u>26.654</u>
Documentatie	<u>1.092</u>	<u>1.500</u>	<u>1.422</u>
Huisvesting			
Huur kantoor	10.627	-	8.894
Overige huisvesting	<u>4.952</u>	<u>-</u>	<u>1.211</u>
	<u>15.579</u>	<u>14.750</u>	<u>10.105</u>
Algemeen			
Kantoor	30.342	-	17.508
Accountant	5.946	-	3.510
Administratie	7.272	-	5.469
Bestuur, raad van advies en vrijwilligers	630	-	1.253
Bankkosten	<u>330</u>	<u>-</u>	<u>428</u>
	<u>44.520</u>	<u>34.100</u>	<u>28.168</u>
Afschrijvingen			
Apparatuur	2.592	2.000	2.720
Inventaris	<u>1.133</u>	<u>2.000</u>	<u>850</u>
	<u>3.725</u>	<u>4.000</u>	<u>3.570</u>
Activiteiten			
Beloning bestuurders	35.399	-	-
Duurzaam stemmen	17.850	-	-
Benchmark ketenbeheer	6.960	-	-
Eurosif	288	-	22
Lustrum	75.601	-	11.521
Business and biodiversity	-	-	7.844
Sustainable production of commodities	535	-	42.577
Duurzaamheidsverslagen	13.068	-	-
Duurzaamheidsdebatten	2.604	-	-
Duurzaamheid institutionele beleggers	-	-	672
Nagekomen lasten projecten voorgaande jaren	3.038	-	-
Diverse projecten	<u>41</u>	<u>-</u>	<u>8.217</u>
	<u>155.384</u>	<u>35.000</u>	<u>70.853</u>

4.8 Accountantsverklaring

Dubois **E** Co.

REGISTERACCOUNTANTS

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

TELEFOON [020] 571 23 45
TELEFAX [020] 664 21 87
E-MAIL info@dubois.nl
www.dubois.nl

Aan: het bestuur van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling te Culemborg.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2006 van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling te Culemborg bestaande uit de balans per 31 december 2006 en de Staat van baten en Lasten over 2006 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vereniging is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit.

VERNOTEN

M. Karman
A.F.M. van Klaren
C. Offerman

MANAGER

J.J.H.G. Stengs

MEDEWERKERS-REGISTERACCOUNTANT

drs. P.A.J.M. Bonants
drs. J.P. Walter

SENIOR ORGANISATIEADVISEUR

drs. P.W.A. Kasteleyn, RC

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling per 31 december 2006 en van het resultaat over 2006 in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Verklaring betreffende de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening

Wij melden dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 14 maart 2007

Dubois & Co. Registeraccountants

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and lines, positioned above the name A.F.M. van Klaren.

A.F.M. van Klaren

4.9 Begroting 2007

	Begroot 2007 €	Werkelijk 2006 €
Baten		
Contributies institutioneel	144.913	97.478
Contributies particulier	30.000	23.145
Overige bijdragen	14.000	22.000
Projectbaten	239.794	223.695
Resultaat Financiële baten en lasten	4.000	3.597
Totaal	<u>432.707</u>	<u>369.915</u>
Lasten		
Personeel	196.699	143.567
Reis en verblijf	6.000	6.801
Communicatie	48.200	38.119
Documentatie	1.500	1.092
Huisvesting	17.500	15.579
Algemeen	42.750	44.520
Afschrijvingen	4.500	3.725
Projectlasten	112.435	155.384
Totaal	<u>429.584</u>	<u>408.787</u>
Eindresultaat	<u>3.123</u>	<u>-38.872</u>

De begroting voor 2007 toont een verhoging ten opzichte van 2006 door de nadruk die we gaan leggen op ledenwerving. Hierdoor zal de contributie van zowel particuliere als institutionele leden stijgen. De hogere begroting voor personeelslasten wordt veroorzaakt door extra ondersteuning (tijdelijke ondersteuning tijdens het aandeelhoudersvergadering seizoen, meer vrijwilligers en administratieve ondersteuning), en door een verbetering van de secundaire arbeidsvoorwaarden. Tenslotte resulteert de sterkere inzet op ledenwerving in een verhoging van de post 'Communicatie'

H5/ Duurzame Bedrijfsvoering

5.1 GRI richtlijnen

De VBDO hecht veel waarde aan het publiceren van corporate duurzaamheidsverslagen door beursgenoteerde ondernemingen. De VBDO wil zelf het goede voorbeeld geven: door middel van dit verslag geeft de vereniging inzicht in haar eigen duurzaamheidsprestaties. Zoveel mogelijk conform de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (www.globalreporting.org). Het GRI publiceerde in 2004 afzonderlijke richtlijnen voor kleine en middelgrote organisaties onder de titel 'High 5'. Deze nieuwe richtlijnen gebruikten we om te bepalen welke indicatoren relevant zijn voor het beschrijven van de duurzaamheidsprestaties van de VBDO. Diverse GRI-indicatoren zijn niet van toepassing op de activiteiten van de VBDO of worden in een later stadium nog verder uitgewerkt (de GRI Checklist is te vinden op www.vbdo.nl).

5.2 Sociale prestaties

Sociale doelstelling

De sociale doelstelling van de VBDO is: het bieden van inhoudelijk uitdagend en afwisselend maatschappelijk relevant werk in een stabiele en aangename werkomgeving.

Werknemers

In 2006 waren er gedurende het jaar vijf verschillende mensen werkzaam bij de VBDO, waarvan twee met een vast contract. In totaal waren er gemiddeld 3,3 fte's werkzaam in het gehele jaar.

Gemiddeld aantal medewerkers per jaar

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Aantal personen	5	10	8	6	4	4	3	3
Aantal fte's	3,3	4,7	3,2	3,2	2,4	2,5	1,8	1,5
Verhouding vrouw/man	47/53	46/54	51/49	50/50	44/56	73/27	56/44	67/33

De VBDO voert geen actief diversiteitsbeleid, maar vindt het wel belangrijk dat er niet uitsluitend mannen of vrouwen werkzaam zijn.

Een volledige werkweek bedraagt 36 uur.

Stagiairs en vrijwilligers ontvangen een onkostenvergoeding.

De secundaire arbeidsvoorwaarden (voor de betaalde medewerkers) omvatten: bijdrage in pensioen, spaarloon, flexibele werktijden en vergoeding reiskosten voor woon-werk verkeer. Inschaling en beloning vinden plaats volgens de systematiek van Hivos.

Overleg met medewerkers vindt bij de VBDO voortdurend plaats. Daarnaast zijn er echter ook vaste overleggen:

- Circa éénmaal per twee weken over lopende werkzaamheden (engagement activiteiten, projecten en administratieve zaken).
- Eénmaal per jaar een functioneringsgesprek (voor de medewerkers met de directeur en voor de directeur met het bestuur).

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim bedroeg in 2006 gemiddeld (voor het totaal aantal fte's): 0,7 procent. In 2005 was dit 0,6 procent, in 2004 1,6 procent. Het percentage ziekteverzuim wordt berekend door het aantal uren ziekteverzuim te delen door het totaal aantal gewerkte uren (exclusief verlofuren en feestdagen).

De cijfers hebben een grote nauwkeurigheid, maar hebben een beperkte voorspellende waarde. Vanwege het geringe aantal medewerkers van de VBDO, heeft ziekteverzuim van één van de medewerkers een sterk effect op het ziekteverzuimpercentage. Toch gelooft de VBDO dat een aantal factoren, zoals goede kantoorvoorzieningen, flexibele werktijden, informele werksfeer, grote onderlinge betrokkenheid en hoge affiniteit met de uit te voeren werkzaamheden, sterk bijdragen aan het lage ziekteverzuimpercentage. Doel blijft dan ook om het ziekteverzuim zo laag mogelijk te houden door continu verbeteringen in de organisatie door te blijven voeren.

Training en educatie

De werknemers van de VBDO breiden hun netwerk en expertise uit door het actief bezoeken van en participeren in relevante bijeenkomsten. Bovendien voert de VBDO een groot aantal onderzoeken/projecten uit die mede als doel hebben om de kennis van haar medewerkers te vergroten. Praktische cursussen, zoals presenteren, leidinggeven of computervaardigheden kunnen worden gevolgd wanneer daar bij de medewerkers behoefte aan is. Ook moet de cursus/training nuttig zijn voor het uitvoeren van de betreffende functie. Deze behoefte peilen we in het jaarlijkse functioneringsgesprek.

5.3 Milieuprestaties

Milieudoelstelling

De milieudoelstelling van de VBDO is: minimaal stabiliseren en bij voorkeur verder verlagen van de huidige relatieve milieubelasting (per medewerker). De doelstellingen blijven gehandhaafd voor 2007.

Milieueffecten

Het belangrijkste milieueffect dat samenhangt met de dienstverlening van de VBDO wordt veroorzaakt door de uitstoot van het broeikasgas koolstofdioxide (CO₂). Dit leidt tot klimaatsveranderingen en is hierdoor een bedreiging van (waardevolle) ecosystemen. Dit heeft in veel gevallen verlies aan biodiversiteit tot gevolg. Ook voor mensen levert klimaatsverandering problemen op: veranderingen in voedselvoorziening; grotere kansen op natuurrampen; etc. Aan de uitstoot van CO₂ door de VBDO dragen bij: energiegebruik (gas en elektriciteit) en transport. Andere vormen van milieubelasting als gevolg van de kantooractiviteiten zijn materiaalgebruik (voornamelijk papier), watergebruik en afvalproductie.

Emissies

De belangrijkste emissies van de VBDO zijn CO₂-emissies als gevolg van energiegebruik en transport. De emissies van VOS, NOx, PM10 als gevolg van transport laten we hier buiten beschouwing. Er vindt geen gebruik of emissie van ozon-aantastende stoffen door de VBDO plaats, noch emissie van andere stoffen naar de lucht.

CO₂-emissies als gevolg van kantoorgebonden energiegebruik

Sinds 1 juni 2006 beschikt de VBDO over een ander kantoor in het centrum van Culemborg, ter grootte van ongeveer 100 m². Het kantoorgebonden energiegebruik voor 2006 is geschat op basis van de eindrekening voor gas- en elektriciteit per december 2006. Het gas- en elektriciteitsgebruik in 2006 is toegenomen als gevolg van de grotere kantooruimte en een hogere nauwkeurigheid van de schatting.

CO₂-emissies van kantoorgebonden energieverbruik in 2006 (berekingsgrondslagen: zie bijlage 3)

	Hoeveelheid (GJ/jaar)	CO ₂ emissie (kg/jaar)
Gasgebruik	20,6	1.152
Elektriciteitsgebruik	45,0	3.186
Totaal	65,6	4.338

CO₂-emissies van transport - tijdreeks (berekingsgrondslagen: zie bijlage 3)

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Totaal GJ	65,6	52,2	48,7	49,8	49,4	58,7	52,8	21,7
Totaal kg CO ₂	4.338	3.367	3.115	3.195	3.167	3.825	3.456	1.346

CO₂-emissies als gevolg van transport

Voor een bepaling van de omvang van het transport zijn de aan de VBDO gerelateerde werkkilometers meegerekend (woon-werk verkeer en externe afspraken van bestuur, medewerkers en vrijwilligers), alsmede de reiskosten die zijn gemaakt voor het bijwonen van Eurosif vergaderingen. Het kilometerverbruik van bezoekers, of door de VBDO ingeschakelde onderzoekers van andere organisaties, wordt buiten beschouwing gehouden. Bus-, tram- en taxivervoer naar bestemmingen in grote steden (meestal aansluitend op treinreis) zijn niet meegenomen, omdat de afstanden hiervan niet bekend zijn.

In 2006 werden minder treinkilometers afgelegd dan in 2005. Dit verschil wordt voor het grootste deel veroorzaakt door het kleinere aantal (tijdelijke) werknemers, zoals stagiairs en vrijwilligers, dat voor de VBDO werkte. Het aantal treinkilometers dat voortkomt uit werkgerelateerde bezoeken, is iets hoger dan in 2005. Het aantal vliegtuigkilometers is aanzienlijk lager dan in 2005. Er zijn geen verre vliegtrips in het kader van projecten gemaakt. Het vliegverkeer voor korte afstanden is vergelijkbaar met 2005. Dit is een gevolg van de bijeenkomsten van Eurosif (de VBDO zit in het bestuur van deze organisatie) die op verschillende plaatsen in Europa worden georganiseerd.

CO₂-emissies van transport in 2006 (berekingsgrondslagen: zie bijlage 3)

	Afstand (km/jaar)	CO ₂ -emissie (kg/jaar)
Trein	34.603	1.384
Auto	3.891	739
Vliegtuig <i>korte afstand</i>	3.992	599
Vliegtuig <i>lange afstand</i>	0	0
Totaal	42.486	2.722

CO₂-emissies van transport - tijdreeks (berekingsgrondslagen: zie bijlage 3)

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	
Totaal km	42.486	83.586	55.041	44.195	21.973	33.440	36.409	
Totaal kg CO ₂	2.722	6.061	5.030	2.596	1.974	4.540	3.776	

CO₂-emissies totaal

Sinds 2001 is een vrijwel klimaatneutrale bedrijfsvoering bereikt, door de CO₂-uitstoot te compenseren met de aanschaf van CO₂-credits. Om de CO₂-emissie van de VBDO te compenseren, kochten we zeven CO₂-credits, afkomstig uit een door Stichting Face gerealiseerd herstelproject van tropisch regenwoud in het Ugandese Kibale National Park. De transactie kwam tot stand door bemiddeling van Business for Climate en is uitgevoerd door Triodos Climate Clearing House. De CO₂-credits zijn gecrediteerd op de CO₂-rekening van VBDO. Het CO₂-rekeningafschrift is hierbij afgedrukt. (meer informatie: www.businessforclimate.nl)

CO₂-emissies in kg per jaar - tijdreeks

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Energiegebruik	4.338	3.368	3.114	3.195	3.169	3.827	3.457	1.348
Transport	2.722	6.061	5.030	2.596	1.974	4.541	3.776	1.719
Totaal	7.060	9.429	8.114	5.791	5.142	8.368	7.233	3.067
Totaal per fte	2.139	2.095	2.545	1.809	2.106	3.347	4.062	2.043

Triodos Climate Clearing House

Stichting Triodos
Climate Clearing House
Utrechtseweg 60
P.O. Box 55
3700 AB Zeist
The Netherlands

Tel +31 (0)30 693 65 00
Fax +31 (0)30 693 65 66
Bank Account
21 24 88 775
Registered Utrecht
30165931

VBDO
t.a.v. de heer G. van der Helm
Postbus 504
4100 AM CULEMBORG

Zeist, 21 maart 2007

BEWIJS VAN INSCHRIJVING TRIODOS CLIMATE CLEARING HOUSE

Volnummer: 6
CO₂-rekening: B-850.008/02
Referentie: Onze transactiebevestiging d.d. 21 maart 2007

Beginsaldo in Units		39
Mutatie	: Koop	
Serie	: FOR/FAC/CZ.SPN/04	
Datum mutatie	: 21-3-2007	
Notanummer	: n.v.t.	
Aantal	:	7
Eindsaldo in Units		<u>46</u>

Papiergebruik

Het papiergebruik in 2006 was aanzienlijk meer dan in 2005. Dit kwam door de publicatie van de nieuwe Duurzaam Geld Gids. Die stuurden we naar meer dan 4.000 (nieuwe) leden verstuurd. Daarnaast verscheen het VBDO bericht in een grotere oplage (groter aantal particuliere leden) en was er sprake van extra drukwerk in verband met het lustrumevenement in februari 2006.

Waar mogelijk kiezen we voor kringlooppapier (eerste keus) of chloorvrij papier met milieukeur (tweede keus). Publicaties (VBDO bericht, Duurzaam Geld Gids, jaarverslag, etc.) maakten in 2006 ongeveer de 85% van het totale papiergebruik uit.

Papierverbruik in kg per jaar

	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Totaal	1883	812	1.343	1.259	1.332	474	225	200
<i>waarvan kringlooppapier</i>	<i>102</i>	<i>238</i>	<i>904</i>	<i>445</i>	<i>391</i>	<i>8</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal per fte	602	180	439	393	546	190	126	133

Overige materiaalgebruik

In 2006 is, naast papier, een aantal andere kantoorartikelen aangeschaft. De belangrijkste milieubelastende kantoorartikelen zijn de toner-cartridges voor de laserprinter. Het liefst vullen we ze opnieuw. Als dat niet kan, gaan ze als klein chemisch afval naar de afvalverwerking. Het gebruik van niet-oplaadbare batterijen vermijden we zoveel mogelijk. Na gebruik gaan ze ook naar het klein chemisch afval.

Voor de schoonmaak van het kantoor (en afwas) gebruikten we in 2005 (net als in voorgaande jaren) naar schatting enkele liters reinigingsmiddel. Het gebruik van chloorhoudende schoonmaakmiddelen proberen we te vermijden. De verhuurder maakt de kantoorruimte wekelijks schoon.

Watergebruik

Het waterverbruik voor 2006 schatten we (op basis van verbruik watermeter van twee kantoren) op ongeveer 27m³. Dit is circa 8.000 liter per fte. Na gebruik gaat het water het riool in. Er vinden geen lozingen van milieugevaarlijke stoffen plaats.

Afvalproductie

Het bedrijfsafval (voornamelijk kunststoffen en etensresten) van de VBDO wordt afgevoerd via de regionale afvaldienst. Papier en karton apart voor de recycling. De hoeveelheid bedrijfsafval schatten we op circa vijfenveertig kilo per fte per jaar.

De hoeveelheid papierafval schatten we op circa negentig kilo per fte per jaar. Dit is exclusief oude voorraden rapporten die jaarlijks worden afgeschreven. In beide gevallen wordt het papierafval gescheiden ingezameld

5.4 Uitbesteed werk

De VBDO probeert zoveel mogelijk om specialistische werkzaamheden, die niet behoren tot de kernactiviteiten, uit te besteden. Hierdoor kunnen de medewerkers zoveel mogelijk tijd besteden aan werkzaamheden die rechtstreeks samenhangen met de visie en missie van de VBDO.

In 2006 werden de volgende werkzaamheden uitbesteed:

- Redactie teksten en interviews	Atext, Culemborg
- Vormgeving en druk publicaties	Store of Images, Culemborg
- Ontwikkelen huisstijl, drukwerk, etc.	Concreet Geeft Vorm, Amersfoort
- Kantoorartikelen en kopieerpapier	Bureaubewust, Utrecht / Viking
- Financiële administratie	Zweers & Wijbenga, Utrecht
- Netwerkbeheer, automatisering en website	Apptec Systems, Culemborg
- Ontwerp nieuwe website	Q-Forma, Tilburg
- Verhuur en onderhoud pand	Grasveld & Fleuren, Culemborg
- Accountantscontrole	Dubois & Co, Amsterdam

De VBDO is bewust in de keuze van haar leveranciers omdat deze moeten bijdragen aan de eisen die de VBDO zichzelf stelt op sociaal- en milieugebied (bijvoorbeeld: het leveren van kringlooppapier). We geven de voorkeur aan leveranciers die affiniteit hebben met de doelstellingen van de VBDO.

De VBDO stelt geen expliciete eisen aan de sociale- en milieumomstandigheden bij leveranciers. Ze zijn allemaal in Nederland gevestigd. De VBDO gaat er van uit dat ze voldoen aan de Nederlandse wetgeving wat betreft deze onderwerpen.

5.5 Duurzaamheidsdoelstellingen

Energie

De VBDO wil energiebesparing realiseren door het vervangen van oude apparaten door energiezuinige alternatieven, een bewuste keuze tussen mogelijke vervoermiddelen en door vaker telefonisch te vergaderen.

Papier

De VBDO zal in 2007 haar milieubeleid op het gebied van papiergebruik handhaven. Dit betekent praktisch gezien het minimaliseren van het totale papier gebruik, het maximaliseren van het gebruik van kringlooppapier en waar mogelijk papier hergebruiken. Rapporten en het jaarverslag zijn elektronisch beschikbaar en worden alleen naar behoefte gedrukt of geprint. Hierdoor ontstaat er geen voorraad van gedrukte publicaties, die later weer afgeschreven moet worden. Net als in 2006 wil de VBDO in 2007 haar papiergebruik verminderen door intensiever gebruik van e-mail en door meer publicaties te verspreiden via de website.

Bijlage 1

Institutionele leden

Aangesloten instellingen in 2006:

De volgende instellingen zijn aangesloten als institutioneel lid of donateur bij de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling:

1. ABN AMRO Duurzame Wereld Fonds
2. Aegon Asset Management
3. Agis Groep
4. ASN Aandelenfonds
5. AZL Vermogensbeheer en Fondsen / Pensioenfonds Bibliotheekpersoneel
6. BNG Capital Management (BCM)
7. CMC Capital Management
8. CNV
9. Dutch Sustainability Research
10. EIRIS
11. Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO)
12. F&C Netherlands / Achmea Global Investors
13. FNV Gemeenschappelijk Beleggingsfonds (GBF)
14. HSBC Bank
15. I.D.E.A.M.
16. ING Investment Management
17. ING Bank Duurzaam Beleggen
18. Kempen Capital Management / Orange Sense Fund
19. Mees Pierson
20. Nieuwenhuys Brink Crommelin Duurzaam Vermogensbeheer
21. Provinciaal der Minderbroeders Kapucijnen
22. Rabobank Groep / Robeco
23. Triodos Bank
24. Triodos Meerwaarde Beleggingsfondsen / Delta Lloyd
25. Vereniging van bedrijfstakpensioenfondsen (VB)
26. Wereld Natuur Fonds (WNF)

Inspraak door leden

Ieder individu en elke organisatie kan lid of donateur worden van de VBDO. In de praktijk worden voornamelijk institutionele- en particuliere beleggers lid. Ook personen/organisaties die in het werkveld van duurzaam beleggen en maatschappelijk verantwoord ondernemen actief zijn, melden zich aan. De leden hebben directe inspraak in het beleid van de VBDO tijdens de algemene ledenvergadering (éénmaal per jaar) en via de benoeming van bestuursleden (ook op de algemene ledenvergadering).

Tijdens de bijeenkomsten van het VBDO Platform (vijf- tot zesmaal per jaar en alleen voor institutionele leden/donateurs) vindt ook overleg plaats over de werkzaamheden van de VBDO. Het platform heeft geen formele bevoegdheden.

Bijlage 2

Engagement activiteiten

Met de volgende beursgenoteerde ondernemingen voerde de VBDO in 2006 dialoog door middel van het bezoeken van de aandeelhoudersvergadering, brieven, telefoongesprekken, e-mails of stakeholder meetings.

1. Aalberts
2. ABN AMRO
3. Aegon
4. Ahold
5. Air France KLM
6. Akzo Nobel
7. ASM International
8. ASML
9. BAM Group
10. Buhrmann
11. Crucell
12. CSM
13. DSM
14. Fortis
15. Fujitsu Siemens
16. Getronics
17. Hagemeyer
18. Heijmans
19. Heineken
20. ING Group
21. KPN
22. Laurus
23. Numico
24. Nutreco
25. Océ
26. Philips
27. Randstad
28. Reed Elsevier
29. SBM Offshore
30. Shell
31. SNS
32. TNT
33. Unilever
34. Vedior
35. Vopak
36. Wessanen
37. Wolters Kluwer
35. Vopak
36. Wessanen
37. Wolters Kluwer

Bijlage 3

Achtergronden voor berekening milieubelasting

CO₂-emissies

De CO₂-emissies van het kantoorgebonden energiegebruik zijn als volgt berekend:

- **Gas:** verbruik op basis van eindafrekening gasleverancier; duizend m³ gas
= 31,65 GJ primaire energie; 1 GJ primaire energie (gas) = 56,0 kilogram CO₂
- **Elektriciteit:** verbruik op basis van eindafrekening elektriciteitsleverancier;
duizend kWh elektriciteit = 3,6 GJ / 0,4 (40 procent rendement elektriciteitsopwekking)
= 9 GJ; 1 GJ primaire energie (elektriciteit) = 70,8 kilogram CO₂

De CO₂-emissies van transport zijn berekend aan de hand van de volgende gemiddelde omrekeningsfactoren:

- **Trein:** gemiddeld 0,04 (0,02-0,06) kilogram CO₂ per persoon per kilometer
- **Vliegtuig (korte afstanden):** 0,15 (0,11-0,18) kilogram CO₂ per persoon per kilometer
- **Vliegtuig (lange afstanden):** 0,10 (0,08-0,11) kilogram CO₂ per persoon per kilometer
- **Auto:** 0,19 (0,12-0,26) kg CO₂ per autokilometer
(middelmaat auto, benzine, één persoon per auto, korte afstanden tot ongeveer 150 kilometer)

Emissies en klimaateffecten van transport

Voor spitsverkeer buiten de stad (korte afstand < 100 km) geldt dat de CO₂-emissie van het openbaar vervoer ongeveer 20% is in vergelijking met auto's bij een bezettingsgraad van één persoon per auto. Zelfs als er drie personen in een auto zitten, zijn de CO₂-emissies per reizigerskilometer van de auto nog steeds groter dan die van het openbaar vervoer.

Het klimaateffect van vliegtuigen is groter dan de uitstoot van CO₂ alleen doet vermoeden. Ook de op grote hoogte uitgestoten waterdamp en NO_x hebben een klimaateffect. De meest waarschijnlijke schatting is dat het klimaateffect van de luchtvaart ongeveer 2,7 keer zo groot is als het klimaateffect van de CO₂-uitstoot alleen. Dit betekent dat het klimaateffect van een vliegtuig per reizigerskilometer gemiddeld ongeveer vijf maal zo groot is als dat van de gemiddelde autopassagier. Zelfs ten opzichte van een alleen rijdende automobilist is het klimaateffect van een gemiddelde vliegtuigpassagier groter.

De trein blijkt zowel op korte als langere afstand het minst vervuilende vervoermiddel. Doordat de VOS en NO_x emissies van elektriciteitscentrales bijna nul zijn, steekt de trein ook op dit onderdeel gunstig af ten opzichte van auto en vliegtuig. Bij een snelheid van auto's boven de 120 km/uur nemen de emissies onevenredig snel toe.

Op dit moment is er vanuit het GRI nog geen protocol beschikbaar met omrekeningsfactoren voor CO₂-emissies. Zodra dit zogenaamde 'Measurement Protocol Energy' beschikbaar komt, is het mogelijk dat de gebruikte omrekeningsfactoren opnieuw herzien moeten worden. Deze emissiefactoren zijn lager dan die gebruikt werden in voorgaande rapportages. Op basis van deze nieuwe factoren zijn de gegevens van voorgaande jaren herberekend, waardoor verschillen ontstaan met de cijfers in voorgaande jaarverslagen.

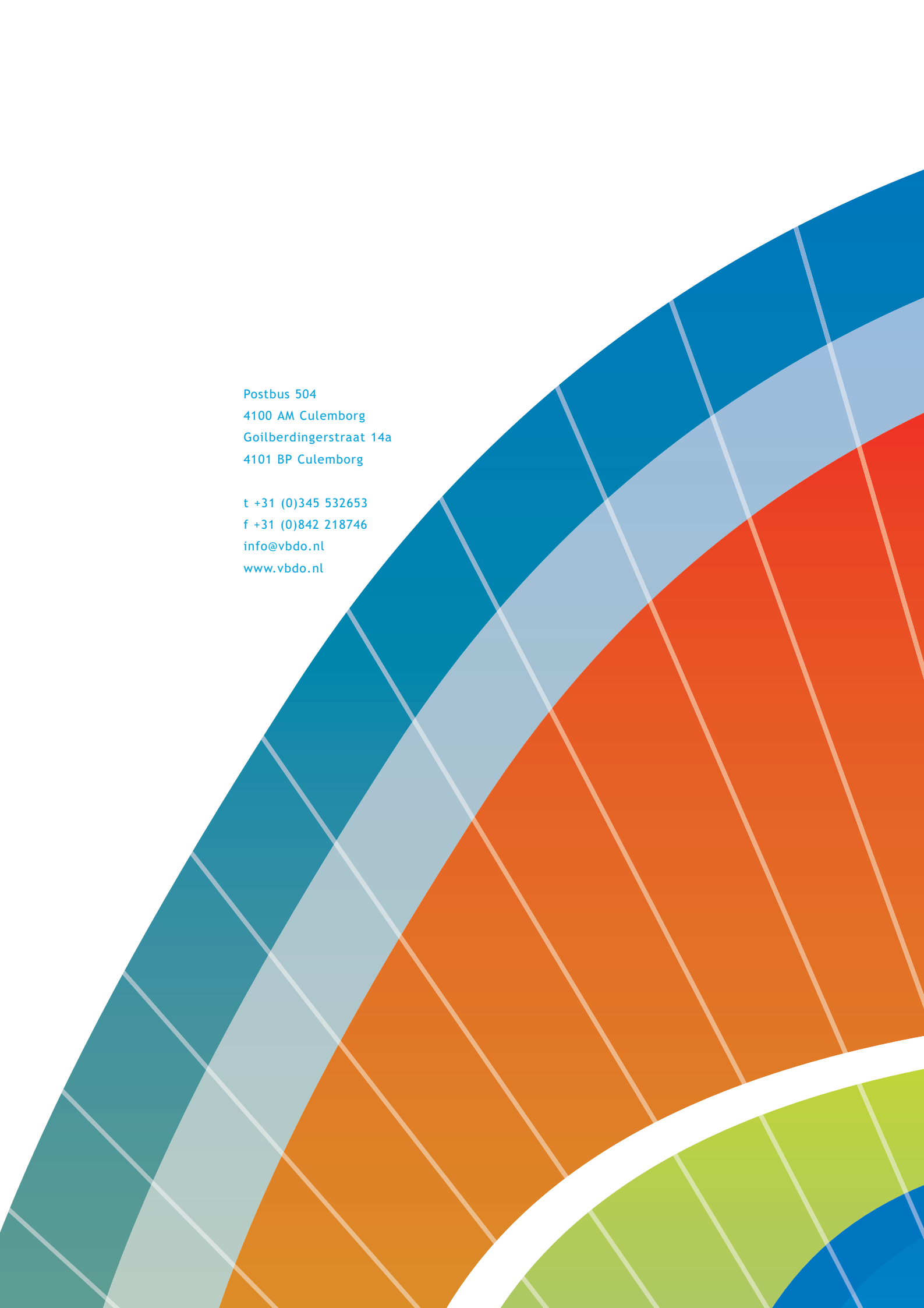
Bronnen voor berekening CO₂-emissies

- Verificatie CO₂-meter voor de Stichting Face, *M. Menkveld, ECN-C--01-106, oktober 2001.*
- Protocol Monitoring Duurzame Energie, *Novem, september 1999.*
- Personenverkeer en milieu, Stichting Natuur en Milieu, *I. Uitendaal & J.T.J. Fransen, augustus 2001.*
- Guidelines for company reporting on greenhouse gas emmissions, *DEFRA (UK environmental government), maart 2001.*

Papier

Het papierverbruik wordt berekend met behulp van de volgende formule:

$$[\text{papierverbruik 2006}] = [\text{voorraad kilogram papier per 01-01-2006}] + [\text{inkoop kilogram papier gedurende 2006}] - [\text{voorraad kilogram papier per 01-01-2007}].$$

Postbus 504
4100 AM Culemborg
Goilberdingerstraat 14a
4101 BP Culemborg

t +31 (0)345 532653
f +31 (0)842 218746
info@vbdo.nl
www.vbdo.nl